

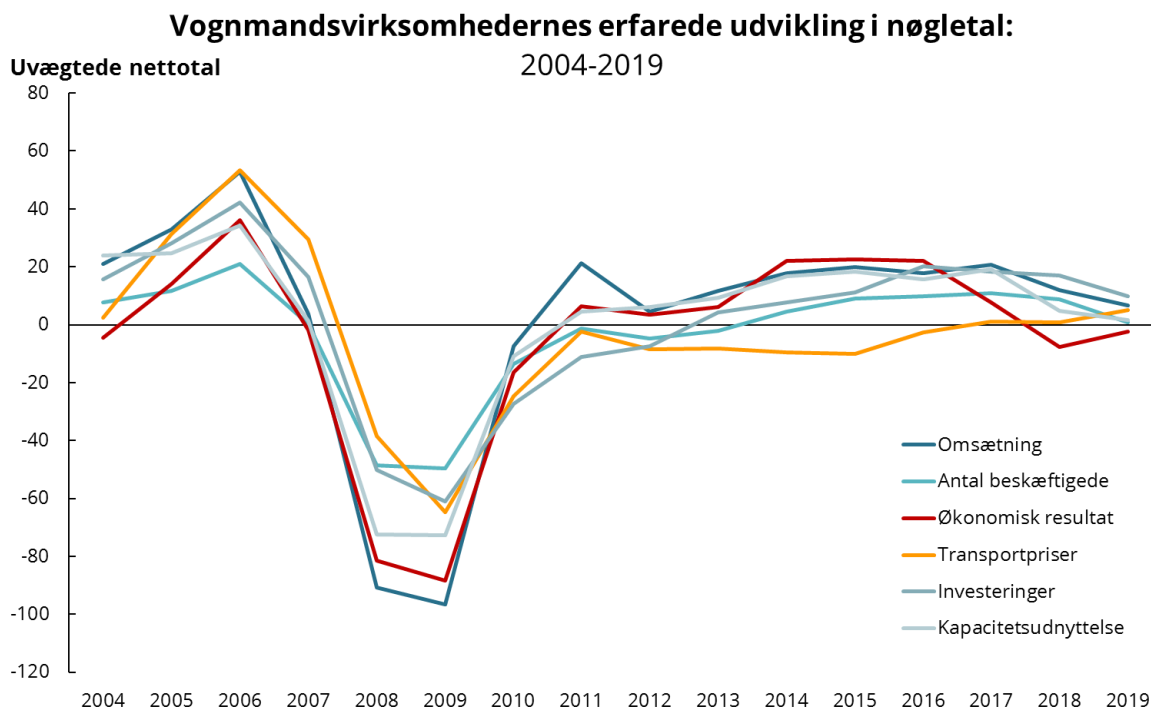
## Konjunkturundersøgelse 2020: Udvikling og forventninger

# Sund, men vigende vækst i vognmandserhvervet op til krisen

Vognmandsvirksomhedernes oplevelse af den økonomiske udvikling på en række nøgletal har rettet sig og ligget stabilt efter finanskrisen, men har i de seneste år – modsat fra 2004-2006 – udvist en faldende tendens. Udviklingen var i 2018-2019 positiv i det økonomiske resultat og transportpriserne, men mindre positiv for investeringerne, beskæftigelsen og omsætningen. De største forventninger til det kommende år lige før COVID-19-krisen knyttede sig til kapacitetsudnyttelsen, indtjeningen og omsætningen. I 2018-2019 har udviklingen igen været mest positiv i omsætningen for de fleste transporttyper, mens forventningerne til omsætningen lige før COVID-19-krisen igen var afdæmpede. Hvad angår indtjeningen og transportpriserne var forventningerne lige før COVID-19-krisen også igen i år mere positive for det kommende år.

AF MORTEN PERNØ, ØKONOM

## Virksomhedernes oplevelse af den økonomiske udvikling er i alle nøgletal i dag markant lavere end i 2005 – især hvad angår indtjeningen, men transportpriserne er i bedring



En sammenstilling af DTLs konjunkturundersøgelser 2005-2020 viser, at virksomhedernes oplevelse af **omsætning, beskæftigelse, økonomisk resultat, transportpriser, investeringer** og **kapacitetsudnyttelse** har ligget lavere under det seneste opsving end under sidste opsving i de fire år før finanskrisen i 2008. Det skal dog ses i lyset af, at der dengang var en overophedning af økonomien, som kan have påvirket vurderingerne. Men de aktuelle vurderinger ligger markant mere entydigt og udtalt end sidste år under niveauet for 15 år siden, især hvad angår omsætningen, transportpriserne og kapacitetsudnyttelsen. Man skal dog ikke ønske sig tilbage til de høje vækstrater fra 2004-2006, der endte i overophedning og kollaps.

Bortset fra for kapacitetsudnyttelsen er de aktuelle nøgletal over gennemsnittet for perioden 2004-2019, især hvad angår transportpriserne og investeringerne. Udelades de mest ekstreme år i 2008 og 2009, er det dog kun tallene for transportpriserne, der er en anelse højere end gennemsnittet. Kun investeringerne ligger på linje med gennemsnittet uden de ekstreme år, og især er oplevelsen af omsætningen, indtjeningen – hvor der direkte er et nettoflertal, som har oplevet en ugunstig udvikling – og kapacitetsudnyttelsen markant under gennemsnittet for hele perioden.

Den økonomiske krise ses allerede at tegne sig i løbet af 2007 og at blive kraftigt forstærket i især 2008 og at nå bunden i 2009. Nedgangen klanger dog allerede af i hastighed for derefter at rette sig og nå et mere normaliseret niveau fra og med 2011. Efterfølgende har vognmandsvirksomhederne angivet en relativ stabil oplevelse af udviklingen. Udviklingen i transportpriserne har været mest negativ i perioden efter 2012, men begyndte at rette sig i 2016 og har i 2019 vist fremgang efter at have været neutral i 2017 og 2018.

Efter en stabil, meget positiv vurdering af udviklingen i indtjeningen i 2014-16, der var den bedste blandt nøgletallene i disse år, er der sket et markant fald i 2017 og 2018, og selvom der er sket en lille bedring i 2019, er udviklingen fortsat svagt negativ.

Også udviklingen i omsætningen og kapacitetsudnyttelsen fremviser yderligere nedgang i 2019 i forhold til 2017 og 2018 efter at have ligget stabilt siden 2013.

Endvidere viser investeringerne og beskæftigelsen, som ellers har udvist en positiv tendens siden 2012, i 2018-2019 også kraftigere tegn på fald end sidste år.

## **Mest positive udvikling i det forløbne år i indtjeningen og transportpriserne**

De efterfølgende figurer viser resultaterne fra virksomhedernes erfarede udvikling i og forventninger til nøgletallene vægtet i forhold til beskæftigelsen i den enkelte virksomhed.<sup>1</sup>

Det interessante er at se på balancen mellem på den ene side *Steget* eller *Steget kraftigt* og på den anden side *Faldet* eller *Faldet kraftigt*.

Den første figur viser erfaringen fra 2018-2019, og det overordnede indtryk af udviklingen her er positivt, men i mindre grad end sidste år, idet andelen, som har svaret *Faldet* eller

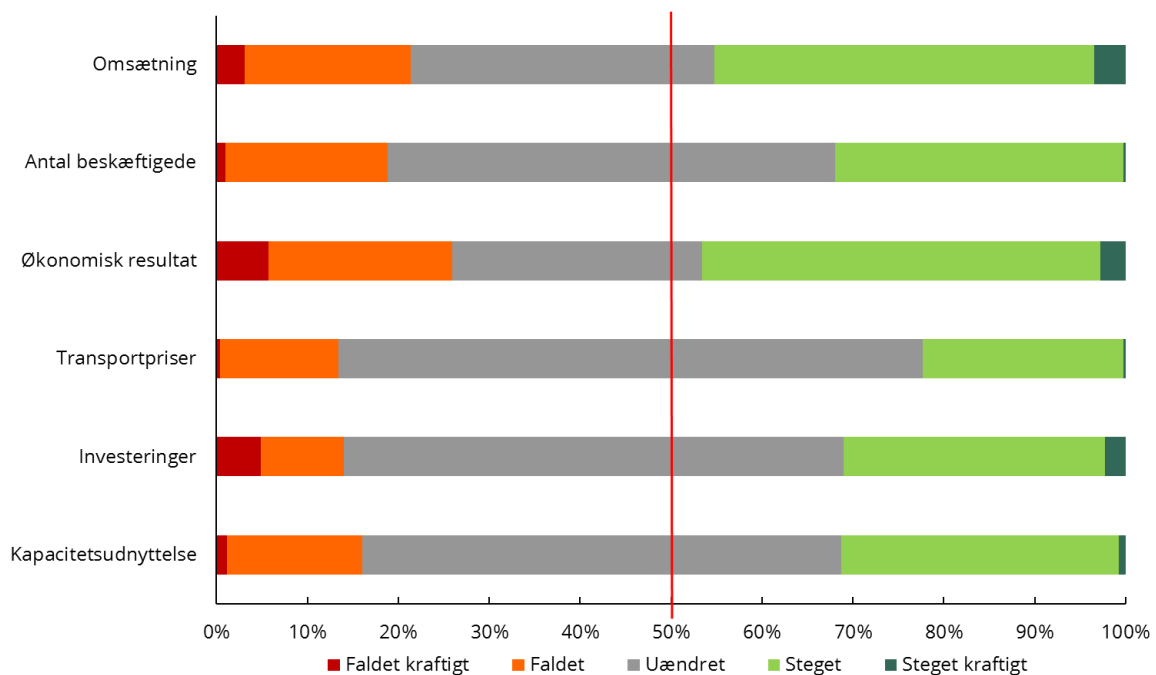
*Faldet kraftigt* også i år ligger under andelen af positive besvarelser og igen i alle nøgletal, men billedet er nuanceret, alt afhængigt af det enkelte nøgletal.

Udviklingen har været positiv inden for indtjeningen og transportpriserne, men knap så positiv inden for investeringerne, beskæftigelsen og omsætningen, hvor færre har oplevet en stigning og flere et fald, samt til dels kapacitetsudnyttelsen, hvor en større del blot har oplevet en uændret kapacitetsudnyttelse. Prisfremgangen er derfor fortsat og i lidt større tempo end sidste år, men fremgangen i investeringerne og beskæftigelsen har været moderat.

I modsætning til sidste år har ingen oplevet en kraftig vækst i beskæftigelsen. Heller ikke i transportpriserne er der i lighed med sidste år nogen, der har oplevet en kraftig stigning.

I 2019 voksede dansk økonomi iflg. Danmarks Statistik med 2,4 pct. Men selvom der var fremgang i dansk økonomi, har vognmandsvirksomhederne også kunnet mærke en tiltagende og fortsat usikkerhed i form af en manglende Brexit-aftale mellem UK og EU efter førstnævntes udtræden, handelskrige og tiltagende afmatning i den globale økonomi og hos dansk økonomis nærmeste samhandels partnere samt ikke mindst i bygge- og anlægssektoren som omtalt i **KONJUNKTUR NYT NR. 2-2020**. Dette slog i årets løb igennem i den danske økonomi og har højst sandsynligt haft sin indvirkning på virksomhederne. Prisudviklingen, hvor mere end 6 ud af 10 fortsat har oplevet uændrede priser, viser desuden, at virksomhederne fortsat ikke i vidt omfang har kunnet hæve priserne, selvom de har haft en større omsætning, hvilket også påvirker indtjeningen.

**Udviklingen 2018-2019 for alle virksomheder vægtet efter beskæftigelse**

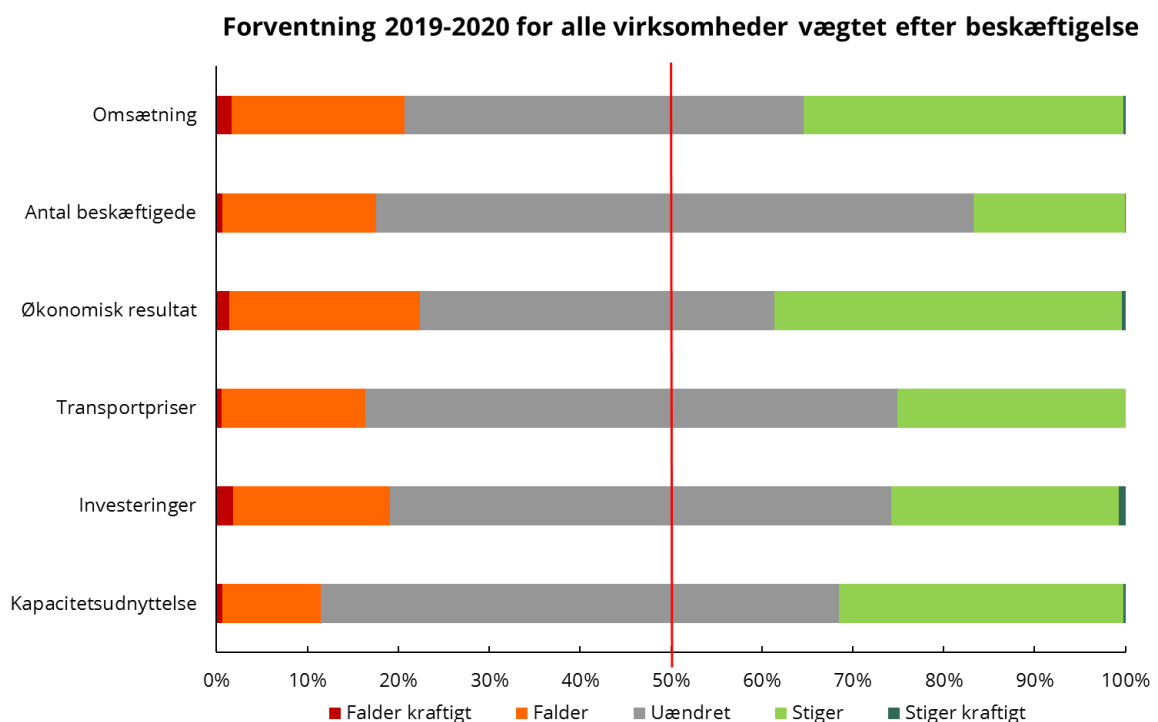


Kilde: DTL-Danske Vognmænds konjunkturundersøgelse 2020

Eksempelvis har 45 pct. af virksomhederne oplevet en stigende eller kraftigt stigende omsætning, mens 21 pct. har oplevet en faldende eller kraftigt faldende omsætning, hvilket giver en positiv overvægt på 24 procentpoint.

Omvendt har kun 22 pct. oplevet stigende transportpriser, men 13 pct. faldende eller kraftigt faldende priser, hvilket kun giver en positiv overvægt på 9 procentpoint.

## Størst forventning før COVID-19-krisen til kapacitetsudnyttelsen, indtjeningen og omsætningen i det kommende år



*Note: Målingen er foretaget før COVID-19-krisen*

*Kilde: DTL-Danske Vognmænds konjunkturundersøgelse 2020*

Tilsvarende som for erfaringen viser ovenstående figur balancen mellem på den ene side *Stiger* eller *Stiger kraftigt* og på den anden side *Falder* eller *Falder kraftigt*. Bemærk dog, at målingen blev foretaget lige før COVID-19-krisen og den omfattende nedlukning af store dele af dansk økonomi.

Forventningerne til det kommende år var allerede lige før COVID-19-krisen generelt lidt mindre positive i år end på samme tid sidste år. Andelen, som har svaret *Falder* eller *Falder kraftigt*, ligger højere i år end sidste år i alle nøgletal, bortset fra investeringerne, hvor andelen er uændret.

Især transportpriserne og indtjeningen er de nøgletal, hvor optimismen er faldet mest i forhold til sidste år. Her er både antallet, der svarer *Falder* eller *Falder kraftigt*, steget mest, og andelen, som har svaret *Stiger* eller *Stiger kraftigt*, faldet mest i forhold til sidste år.

Omvendt er andelen, som forventer et faldende eller kraftigt faldende nøgletal, steget mindst for beskæftigelsen, kapacitetsudnyttelsen og omsætningen.

Bortset fra investeringerne er der i modsætning til sidste år ingen i år, der har svaret, at nøgletallene *Stiger kraftigt*.

De største forventninger til det kommende år knytter sig i år til udviklingen i kapacitetsudnyttelsen, indtjeningen og omsætningen.

Som eksempel kan det nævnes, at 31 pct. af virksomhederne venter en stigende eller kraftigt stigende kapacitetsudnyttelse i det kommende år, mens kun 12 pct. forventer en faldende eller kraftigt faldende indtjening – så der er en positiv overvægt på 19 procentpoint. Omvendt venter kun 17 pct. en stigende eller kraftigt stigende beskæftigelse, mens 18 pct. venter en faldende eller kraftigt faldende beskæftigelse, hvilket giver en negativ overvægt på 1 procentpoint.

DTL har ikke haft mulighed for at gennemføre en ny, fuld undersøgelse i samme omfang af forventningerne til alle nøgletallene blandt sine medlemmer efter COVID-19-krisens udbrud, men har både i starten af april og første uge af maj spurgt sine medlemmer om den aktuelle status for deres aktivitet, herunder antallet af ledige køretøjer, omfanget af hjemsendelse mv. af chauffører og om brug af kompensationsordningerne fra staten samt henstand på lån/leasingaftale og pause på forsikringer.<sup>2</sup>

Undersøgelserne viser, at vognmændene og deres chauffører fortsat arbejder hårdt, men at afmatningen i flere erhvervsaktiviteter også kan mærkes i transporterhvervet og forventes at slå igennem i andet halvår af 2020, medmindre de mange hjælpepakker, kommunale og statslige investeringer og den generelle åbning af den danske og europæiske økonomi, herunder især de nære eksportmarkeder mm., får erhvervslivet op i gear.

I maj-undersøgelsen oplever de fleste vognmandsvirksomheder uændret aktivitet (53 pct.), mens 19 pct. melder mere travlhed, og 28 pct. melder om nedgang i aktiviteten. Der er tale om en lille stigning i andelen med øget travlhed og et lille fald i de, der har oplevet tilbagegang, siden DTL stillede samme spørgsmål måneden før i starten af april.

Blandt de 28 pct. som melder om nedgang står 28 pct. af lastbilerne stille og 34 pct. af varebilerne. Omregnet til branchen som helhed skønnes det, at rundt regnet 8 pct. af lastbilerne står stille. Det er 2 pct. point mere end måneden før.

Men billedet er meget blandet og afhænger af virksomhedernes konkrete forhold, herunder hvilke typer af gods, de transporterer: To typer af transport oplever et pænt flertal af virksomheder med øget travlhed, nemlig *Affaldstransport* og *Træ (kævlere m.v.)* – omend der også der er mange, der melder om tilbagegang.

De vognmandsvirksomheder, der melder om nedgang i aktiviteten, findes især blandt de, der kører med *Blandet palleteret stykgods*, *Jern- og metalvarer* og *Møbel- og tæppetransporter*. Blandt de, der kører *Kurértransport m.v.* er der meget stor spredning, dvs. der er både mange virksomheder med fremgang og mange med tilbagegang.

57 pct. af virksomhederne, der oplever nedgang, holder fortsat fast på deres chauffører, mens de, der har måtte sige farvel til en eller medarbejdere, fordeler sig ligeligt på hjemsendelse med løn (17 pct.), opsagt (16 pct.) og afholder ferie (14 pct.). Dertil anvender en mindre del arbejdsdeling (4 pct.).

10 pct. har søgt lønkompensation, mens 23 pct. påtænker at gøre det. I forhold til at søge kompensation for selvstændige har meget få søgt endnu, mens 41 pct. påtænker at gøre det. Tilsvarende påtænker 43 pct. at søge om kompensation for virksomhedens faste omkostninger. Det er lidt færre end i undersøgelsen i april måned.

I maj-undersøgelsen kastes også et blik frem på andet halvår 2020 sammenholdt med andet halvår 2019. Her lyder svaret, at 36 pct. venter et fald – heraf 9 procentpoint et kraftigt fald i omsætningen, mens 19 pct. venter en fremgang. 45 pct. venter uændret omsætning.

I forhold til investeringer vurderer 32 pct. af virksomhederne et fald – heraf 14 procentpoint et kraftigt fald, mens kun 10 pct. venter en stigning. 58 pct. venter et uændret investeringsniveau.

DTL vurderer derfor, at der er udsigt til en nedgang i den økonomiske aktivitet i Danmark og internationalt, og at det også vil ramme vognmandserhvervet.

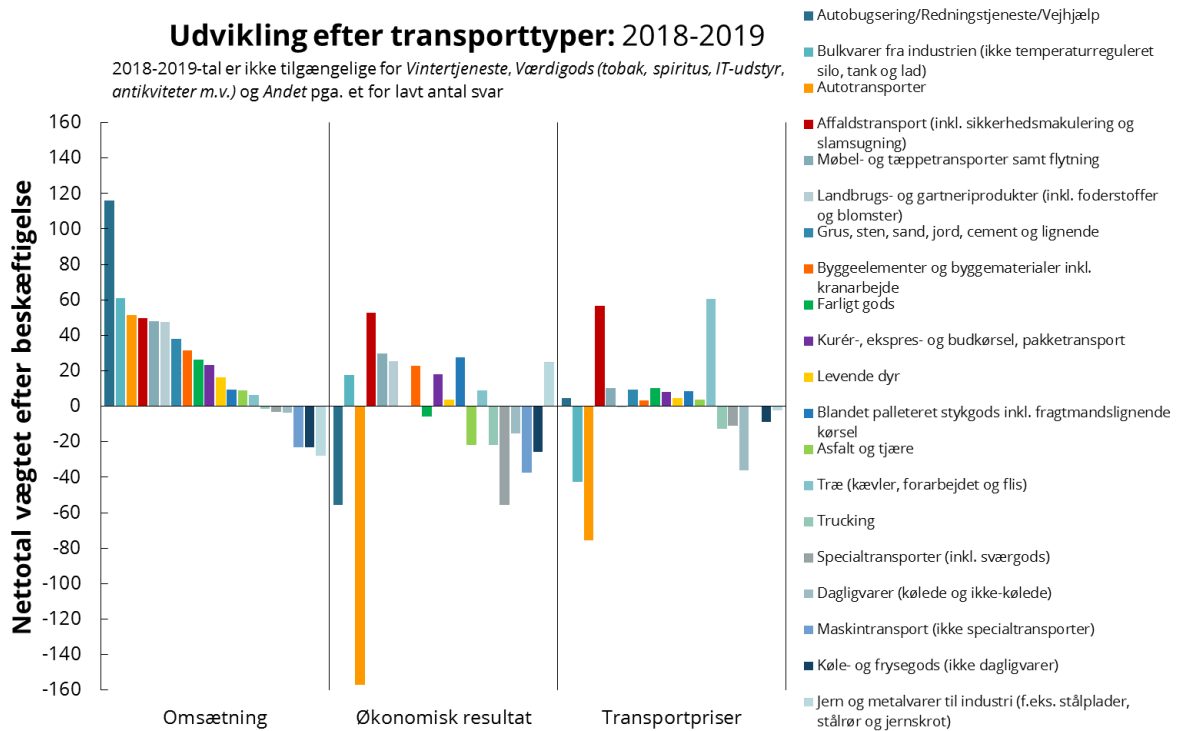
Fx viser et spørgsmål fra Folketingets Beskæftigelsesudvalg til beskæftigelsesministeren fra d. 15. april 2020, at 1.103 personer, som før var beskæftiget i branchen vejgodstransport, allerede nu har meldt sig ledige i perioden fra 9. marts til 5. maj, og det vurderes, at hovedparten af disse er lastbilchauffører, da denne stillingsgruppe iflg. Danmarks Statistik udgør størstedelen af de ansatte inden for branchen vejgodstransport.<sup>3</sup>

Endnu holdes hjulene i gang og skindet på næsen blandt vognmandsvirksomhederne, men i andet halvår ser det bekymrende ud – og særligt bekymrende er nedgangen i investeringsniveauet.

Dette skal ikke mindst ses i lyset af, at vognmandserhvervet står overfor enorme udfordringer med at blive klar til de skærpede miljøzoner 1. juli i år (mindst Euro 5) og formentlig med næste skærpelse allerede fra 1. januar 2022 (kun Euro 6), afhængig af udfaldet af den igangværende lovbehandling i Folketinget.

Inden for de kommende år banker også investeringer i mere klimavenlige lastbiler på døren. Her er det én ting at have mange fine og store miljø- og klimaambitioner, noget andet bliver det at få realiseret de nødvendige investeringer. Det er derfor vigtigt, at dette allerede vil blive indset og reageret på nu fra politisk hold, dvs. inden den foreslåede 6 måneders stramning af miljøzonerne vedtagelse i juni 2020, og at det også bliver en del af dialogen med regeringen om klimaindsatsen i transportsektoren frem mod 2030.

## Transport af Køle- og frysegods, Dagligvarer, Specialtransporter og Trucking har haft den mest entydigt negative udvikling og Affaldstransport det modsatte fra 2018 til 2019<sup>4</sup>



Kilde: DTL-Danske Vognmænds konjunkturundersøgelse 2020

Ovenstående figur viser transporttypernes erfaringer i tre af de seks nøgletal ud fra skalaen for nettotallene, som er beskrevet nærmere bagest i note 1.

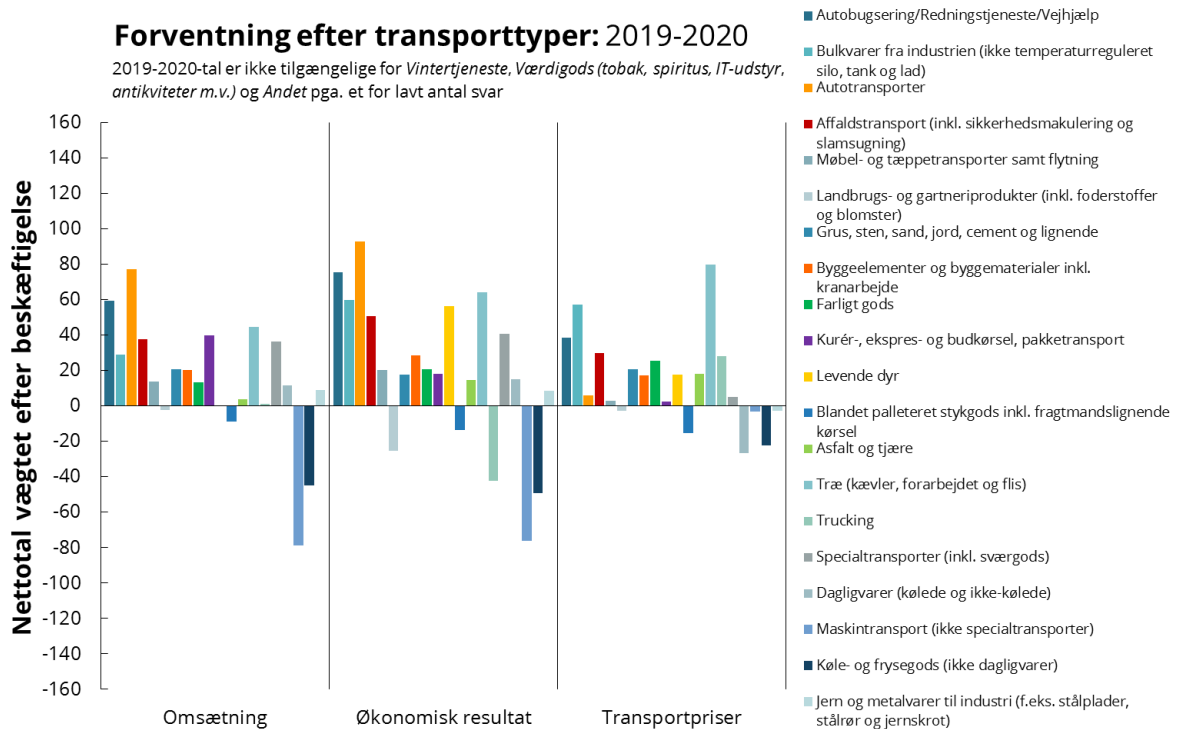
Blandt de tre nøgletal omsætningen, det økonomiske resultat og transportpriserne har udviklingen i det forgangne år igen i år været mest positiv i omsætningen for de fleste transporttyper vægtet efter deres beskæftigelse, hvor 14 ud af 20 transporttyper har oplevet fremgang i større eller mindre omfang.

Som eksempel fremgår det, at *Køle- og frysegods, Dagligvarer, Specialtransporter og Trucking* (trækraft for fremmede sættevogne) skiller sig ud ved som de eneste at have entydigt negative erfaringer med alle tre nøgletal fra 2018 til 2019, og at især *Autotransporter* har endog meget negative erfaringer i to ud af tre nøgletal. Modsat har især *Affaldstransport, Møbel- og tæppetransporter, Byggelementer m.v., Kurértransport m.v., Levende dyr, Blandet palletteret stykgods og Træ (kævler m.v.)* alle i større eller mindre grad entydigt positive erfaringer.

## Optimisme i Autotransporter, pessimisme i Maskintransport, Køle- og frysegods, Blandet palleteret stykgods og Landbrugs- og gartneriprodukter for det kommende år før COVID-19-krisen<sup>5</sup>

### Forventning efter transporttyper: 2019-2020

2019-2020-tal er ikke tilgængelige for Vintertjeneste, Værdigods (tobak, spiritus, IT-udstyr, antikviteter m.v.) og Andet pga. et for lavt antal svar



Note: Målingen er foretaget før COVID-19-krisen

Kilde: DTL-Danske Vognmænds konjunkturundersøgelse 2020

Ovenstående figur viser transporttypernes forventninger i tre af de seks nøgletal ud fra skalaen for nettotallene, som er beskrevet nærmere bagest i note 1. Bemærk igen, at målingen er foretaget lige før COVID-19-krisen og den omfattende nedlukning af store dele af dansk økonomi.

Forventningerne til udviklingen i omsætningen i det kommende år var lige før COVID-19-krisen igen mere afdæmpede og blandede for de fleste transporttyper vedkommende.

Omvendt er forventningerne til udviklingen i både det økonomiske resultat og transportpriserne mere positive, end hvad der var tilfældet for det forgangne år, idet et flertal af transporttyperne har positive nettotal i begge nøgletal i modsætning til den oplevede udvikling for 2018-2019.

Som eksempel fremgår det, at især *Maskintransport* og *Køle- og frysegods m.v.*, som hhv. har de mest og næstmest negative nettotal for omsætningen og indtjeningen, har markant og entydigt forværrede negative nettotal i alle tre nøgletal, men også *Blandt palleteret stykgods* og *Landbrugs- og gartneriprodukter* bliver i særlig grad pessimistiske.

Modsat har *Autotransporter*, der i særlig grad forbedrer forventningerne i forhold til den oplevede udvikling i 2018-2019, de største positive nettotal i to af tre nøgletal – omsætningen og indtjeningen – efterfulgt af *Autobugsering m.v.* og *Træ (kævler m.v.)*, som



især er mere optimistiske, hvad angår indtjeningen og omsætningen i forhold til den oplevede udvikling i det forløbne år.

Heller ikke her har det været muligt for DTL at gentage en fuld undersøgelse af virksomhedernes forventninger efter transporttype efter COVID-19-krisens udbrud. DTLs undersøgelse fra den første uge af maj<sup>6</sup> viser også her et meget blandet billede, hvad angår virksomhedernes forventninger til omsætningen og investeringerne i 2. halvår ift. 2. halvår 2019 efter transporttype.

Undersøgelsen viser, at især virksomheder inden for *Specialtransporter, Jern og metalvarer og Køle- og frysegods* er særligt pessimistiske, hvad angår forventningerne til omsætningen og investeringerne i 2. halvår af 2020. Derimod er virksomheder med transporten inden for *Vintertjeneste, Levende dyr og Asfalt og tjære* de mest optimistiske inden for omsætningen, mens de to førstnævnte som de eneste har neutrale – lige mange venter faldende som stigende investeringer - forventninger inden for investeringerne for 2. halvår af 2020.

Det samlede billede fra maj-undersøgelsen er, at andelen, som venter, at nøgletallene *Falder/Falder kraftigt* overstiger andelen, som forventer, at de *Stiger/Stiger kraftigt*, men også at der generelt er en høj andel, som venter uændrede nøgletal. Dette indikerer, at investeringerne i 2020 allerede er foretaget, men også, at krisen gør, at usikkerheden om hvad fremtiden byder på, er meget stor hos de danske vognmandsvirksomheder, og at det derfor som anført tidligere er vigtigt, at det politiske system har fokus på dette.

---

## Noter

<sup>1</sup> De fem svarmuligheder for hhv. udvikling i og forventninger til nøgletallene - *Faldet/Falder kraftigt, Faldet/Falder, Uændret, Steget/Stiger og Steget/Stiger kraftigt* – er regnet sammen til et nettotal, der desuden er vægtet efter den enkelte virksomheds beskæftigelse. Hvis nettotallet er negativt, er der en overvægt af virksomheder, der har svaret negativt eller meget negativt. Tilsvarende ved et positivt nettotal er der en overvægt af virksomheder, der har svaret positivt eller meget positivt. Da der benyttes en skala fra meget negativt til meget positivt (-2,-1,0,1,2), kan nettotallet ikke være over 200 og ikke under -200. Disse yderpunkter ville kun opstå, hvis alle samtidigt svarede enten meget positivt eller meget negativt.

Nettollene er vægtet efter beskæftigelse, hvilket vil sige, at svar fra store virksomheder vægter mere end svar fra mindre virksomheder. Det bemærkes, at der er sat en begrænsning for den enkelte virksomheds påvirkning af nettotallet, idet virksomheder med mere end 200 beskæftigede bliver indregnet i nettotallet som havende 200 beskæftigede.

Bemærk, at datagrundlaget har været for lille til at analysere nærmere på tre af transporttyperne. Det er *Vintertjeneste, Værdigods (tobak, spiritus, IT-udstyr, antikviteter m.v.)* og *Andet*. Bemærk også, at der kun er medtaget transporttyper, hvor virksomheden har angivet, at transporttypen udgør mindst 25 pct. af omsætningen.

<sup>2</sup> DTLs interne medlemsundersøgelser om COVID-19's effekt på aktiviteten med fokus på kapaciteten i perioden 31. marts-2. april 2020 samt 4.-8. maj 2020. Der ses kun på transporttyper med et tilstrækkeligt antal svar.

<sup>3</sup> Beskæftigelsesudvalget 2019-20 BEU Alm. del – endeligt svar på spørgsmål 222 fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) til beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard (S) af 12.05.2020. Fagpressebureauet 12.05.2020.

<sup>4</sup> Der ses alene på transporttyper med mindst 50 beskæftigede.

<sup>5</sup> Se note 4.

<sup>6</sup> DTLs interne medlemsundersøgelse om COVID-19's effekt på aktiviteten med fokus på kapaciteten i perioden 4.-8. maj 2020. Der ses kun på transporttyper med et tilstrækkeligt antal svar.

## Yderligere oplysninger

**DTL Konjunktur Nyt** udarbejdes af DTLs erhvervspolitiske afdeling, Grønningen 17, mezz., 1270 København K. Kontakt økonom Morten Pernø, tlf.: +45 22 76 86 02, e-mail: [mpe@dtl.eu](mailto:mpe@dtl.eu) eller underdirektør, erhvervspolitisk chef, Ove Holm, tlf.: +45 23 44 29 09, e-mail: [oho@dtl.eu](mailto:oho@dtl.eu) for yderligere oplysninger.

Artiklen er baseret på resultatet af DTLs medlemmers besvarelse af DTLs konjunkturundersøgelse af vognmandserhvervet i Danmark 2020, hvis data er indsamlet i perioden 17. februar-9. marts 2020, dvs. lige inden udbruddet af COVID-19-viruspandemien og dens indvirkning på dansk og international økonomi. Spørgeskemaet blev udsendt til 1.560 af DTLs medlemsvirksomheder. 527 virksomheder har besvaret undersøgelsen, hvilket giver en svarprocent på 33,8.

---